

N-nn.

FROGNYTT 19-20/1944

N-nn.

Stillingen i natt. Med ubønnhørlig konsekvens høster nu Tyskland fruktene av et 4 aars terrorregime paa det europeiske fastland.

Det ene land efter det annet blir løst fra sine lenker, ved egen og de alliertes hjelp. Smart vil frigjørelsen av Nederland være tilendebragt. Finnland har løst seg fra en forbundsfelle som Nemesis har utsett til sin spesielle "yndling", har hoppet av toget i siste øyeblikk før det styrter utfor stupet, av s p o r e t er det allerede gaatt.

Siste døgn markerer to nye høye punkter av Tysklands totale nederlag. I to sarmeldinger utsendt i gaa forteller Stalin at det er kommet igang en dobbeltoffensiv i Balticum. Efter fire dagers kamper har russen sørøst for Riga oppnaadd et gjennembrudd av de tyske linjer paa en bredde av 130 km. og en dybde av 40 km. Det er tatt 2000 steder, deriblant byen J e l k a v a. Troppene staar nu bare 14 km. syd for Riga, øst Riga er 600 steder befridd. Lenger nord, paa grensen mellom Letland og Estland, er det overordentlig viktige Jernbane-og veiknutepunkt W a l g a tatt, og dermed er den siste forbindelsesvei av betydning for tyskerne i Peipusområdet avskaaret.

De heftige kamper om Warschawa fortsetter, kampene inne i byen er etter 50 dager stilnet noe av. Ording hevdet i sin kronikk i gaa at erobringene av W. ville komme til aa bety at veien inn i Tyskland fra Øst ville være "aapen". De heftige tyske motangrep i Sandomirfeltet siste døgn tyder paa at tyskerne er klar over den katastrofe som truer dem ved Wislalijnens nære sammenbrudd. Lenger syd fortsetter generalene Petrov, Malinovsky og Tolbukin sine fremstøt henholdsvis mot Slovakia, Ungarn og Hellas-Albania. I Trans-sylvanien er det viktige knutepunktet T e m e s w a r tatt. Støtet her er et stort innsiktet paa Ungarns hovedstad, Budapest. Temeswar ligger bare 50 km. fra grensen til det egentlige Ungarn.

Det finsk-russiske forhold er ogsaa endelig avklaret ved at Finnland, etter det som offisielt meddeles, har akseptert og undertegnet vaabenhvile, betingelsene med Sovjet. Betingelsene er stort sett de samme som i mars, og ansees foraa være meget lempelige. De viktigste punkter er: 1) Finske styrker skal med en gang trekke seg tilbake til 40-grensen, 2) Petsamo med nikkelgruvene skal avstaas, 3) halvøen Portela skal bortforpaktes til Sovjet paa 50 aar, 4) alle finske flyplasser skal straks silles til disposition for de allierte, 5) handelsflaaten skal stilles til raadighet, 6) avvapne tyske styrker i Finnland, 7) en skadeserstatning løpende over 6 aar paa 300 million amerikanske dollars. --- Forørig forsliggere det ikke noe nytt i det finsk-tyske forhold utover en melding som sier at store finske styrker er paa vei mot tyske styrker i NFinnland. (Vi uteglemte i betingelsene for vaabenhvile at den finske haer skal reduseres til fredsstyrke.)

Sverige. Efter skarpe allierte forestillinger i Stockholm overfor det svenske utenriksdepartement har Sverige vedtatt aa innskrenke malmleveransene til Tyskland fra 30 000 tonn daglig til bare 1000 tonns. Denne malmen skal hentes av tyske skip. Forørig meldes om voldsomme svenske aviskommentarer i ahl. tyskernes behandling av gisler i Norge og Danmark, særlig etter tragedien paa Westpfalen. Særlig er Göteborgsavisene heftige i sine utfall. De forlanger at Sverige sørger for aa faa trafikken stoppet og gisselsystemet opphevret ved bl. a. aa stanse all utenrikshandel med Tyskland. "Tiden er inne til ogsaa aa bryte den P o l i t i s k e forbindelse med Tyskland", skriver en av de større avisene. I forbindelse med Westpfalen kan vi opplyse at vi har mottatt den fullständige liste over de omkomne, i alt 44 navn. Vi finner allikevel ikke aa ville offentliggjøre dem, før vi har fått den offisielt bekreftet fra London. Det var ingen omkomne fra More og Romsdal. De omkomne var fra alle samfundslag, og telte mange kjente personligheter. Tre brødre Rustad fra Kongsvinger var blant de som ble offre for tyskernes massedrap paa norske hjemmefrontsoldater. --- De svenske valg er over. Nest bemerkelsesverdig er en kommunistisk fremgang fra 3 til 15 representanter i Riksdagen. Valgene ble betegnet som indre-politisk betonet.

Danmark. En ny topp er nådd i den danske motstand mot okkupantene, som stiller Danmark i klasse med et hvilket som helst land. Generalstreiken som Det danske frihedsraad har forlenget til torsdag, har utløst vidtgående tyske mottrekk. Efter det Dansk Pressetjeneste i Stockholm meddeler

blev igaar Kongens slott Amalienborg omringet og beleiret av tyske tropper. Det blev forsvar av dansk politi som aapnet ild og saaret flere tyskere. Senere trakk tyskerne seg tilbake og avfeiet det hele som en beklagelig misforstaelse. Men hele det danske politi skal være avsatt, og tysk politi er rykket inn paa politistationene og har avvæpnet vaktmannskapene og korpsene. Flere høyere politiembedsmenn holdes internert paa støbe i frihavnen. Tyskerne besylder politiet for aktivt aa ha støttet de danske sabotører.

WESTFRONTEN. En fremrykning som korrespondenten Frank Gillard betegner

som "en Rufattelig bedrift" er foretatt av de sammensluttede britiske styrker som mandag tok Eindhoven, Geelding og Weert. Paa 5 timer rykket britene frem 50 km. og naade byen Nimegen ved elven Lek (det nederlandske navn paa en av Rhinens delta-elver). Denne fremmarsjen blev muliggjort ved at tropper fra den luftbaarne arme hadde sikret broer og veiknutepunkter. Med dette fremstøtet er alle de tyske styrker vist for Lek truet. Fallskjermtropper blir fortsatt sluppet ned, saaledes i området ved Arnhem. Kanadieren har overskredet grensen nord for Antwerpene. Ordning betegner disse operasjoner som avgjørende strategiske. Elve- og kanalforsvaret er utflankert og brutt og trusselen mot Ruhr tar stadig mer overhengende former. I de nye operasjonsområdet er det ikke utbygget noe Siegfried. Tyskerne stolte paa kanalene og oversvømmelse av visse distrikter. Innsatsen av "den første luftbaarne" har helt omintetgjort de tyske bestrebelsjer. Kanadierne har delt Bologna i to og har tatt citadellet. Nord for Maastricht har amerikanske styrker nu overskredet tyskegrensen ved Sittard, øvensynlig for aa forflytte belastningen ved aa holde bare ett gjennembruddssted (Aachen-gjennembruddet) rent. Det er harde kamper i Aachen, øst for byen staar tropper foran Düren, 35 km. fra Köln. Etter at Düren ligger under artilleribeskytning. Den amerikanske overskridelse av grensen i nord (I. arme) har nu en bredde paa 130 km. Det blir ikke strasendinger fra London kringkastet sarmeldinger til den tyske sivilebefolking i Vest- og Sydvest-Tyskland med forholdsordrer for hvørledes de har innrettet seg etter militæradministrasjonene som flere steder er opprettet paa tysk jor. Samtidig med de heftige kamper i Aachenfeltet gaar allierte flystyrker, med opptil 750 b. fly og eskortejagere til omfattende angrep paa jernbanenaaal bak fronten. Saaledes: Ham, Soest, Koblenz, Euskirchen, Düren, Mersenich o.fl. Særlig er jernbanelinen frem til Köln heftig utsatt. 420 000 brannbomber blev kastet over Bremgaten mandagnatt. "Tirpitz" blev igjen angrepet i Altafjorden fredag, med flere 6 tonns bomber. Resultatene kunne ikke observeres p.g.a. taakedekke. --- Øst for Mosel gaar amerikanerne frem paa bred front og staar nu bare 80 km. fra Strassburg. Grensen øst for Luxembourg er overskredet i en dybde av 20 km. Paa midtgrensnittet forklarer Ordning den forholdsviske stagnasjon i operasjonene som en følge av slever som hindrer omfattende tank-bevegelser. Paa søravsnittet har avdelinger av 7. arme trengt inn i Belfortluken.

Det blir bekreftet at von Rundstedt igjen har overtatt paa Vestfronten etter aa være blitt avsatt til fordel for von Kluge 20 juni. Senere kom - etter at Kluge var død under mystiske omstendigheter - Model til, og nu igjen von Rundstedt. Det er skaffet til veie den "anke" over situasjonen som ledet til Rundstedts avskjed i juni. Det er rettet ti Hitler og bestaar av en lang række veklager over den forvitte tyske underlegenhet paa alle områder. Ingen flystatte, mangl paa speiderfly, de alliertes artillerielle overlegenhet, betydningen av deres innsats av luftlandingstropper osv.

Omfattende arrestasjoner er igang over hele Tyskland av tidlige medlemmer (fra 1930) av Riksдagen og Den Preussiske Landdag. Bl. de mere kjente navn skal være von Reinbaben og von Neurath. Utreksning av quislinger og stripede fortsetter baade i Frankrike og Belgien. Flere tusen venter paa sitt oppgjør med motstandsbevegelsene. I Frankrike preges opprydningen av de to ytterliggaaende grupper (de største) av Hjemmefronten: Liberation Nationale (kommunistisk orientert) og Front Nationale (venstreliberal). Avisen Le Combat er særlig aggressiv mot en tendens SOM IKKE HAR VIST SEG HER HJELME et utpreget quislingskap blant den høyere geistlighet, og de klerikale partier. Det belgiske parlament er trått sammen. Den groske regjering er reist til Hellas der friskarene har aapnet en storovvensiv i Vest-Trakien.

Angivelig har det ikke vært tilfelle med politiske arrestasjoner i Frankrike, men det er ikke sikkert.

edas trosseje. Det er en svært
god mos fastsættes.
- tilgjengeligheten som
er gjort, ifølge os H J E M M E F R O N T E N.

Følgende artikkel har vi hentet fra vår kollega " Krigsoversikt " Oslo.
Vi har tilrettelagt oss av forkorte artikkelen noe av hensyn til plassen.

Hjemmefrontens kampmidler. I den senere tid har det vært ført en tildels
skarp diskusjon i den frie presse om hvilken
kampførmedlen norske hjemmefront skulde bruke! sin agitasjon for en skarp-
ere kampform blander de ydderligaaende avisene begrepene sammen paa en
itildateelig maate. Partisankrig regnes som den eneste aktive kampform, alt
anhøst kaller de pasivitet. den som selv har gjennemført den såkalte
passive motstand vet imidlertid hva der kreves av aktiv innsats for måned
etter måned og år etter år aapent aa tross av de nazistiske myndigheter,
som her i landet har kunnet støtte seg paa militærmakt og politistyrke
som i forhold til befolkningen har vært den største i hele det okkuperte
Europa. Det er ikke p.g.a. forkjærighet for den civile motstandsform i o
for seg at alle ansvarlige ledere for den norske hjemmefront har valgt
dette motstandsform. Dette er bare en realistisk erkjennelse av at en aapen
kamp mot overlegne fiendtlige styrker på et tidligere tidspunkt ville
ha vdelagt alle våre muligheter for aa kunne delta i befrielses av vårt
land - og det endog uten aa kunne tilføye fienden noen merkbar skade. Men
dette forhindrer ikke at ledelsen med rette kan peke paa at den civile
"passive" motstand i Norge har gitt betydelige resultater, og det ikke ba
i den tidligere fase av krigen, men ogsaa naa etter at " aktivistene " har
hevdet at denne kampform ikke lenger har nogen betydning. Den gjennemført
sabotasje mot arbeidsmobiliseringen som har vært helt effektiv siden i vår
er av langt større betydning enn sprengningen av jernbanebruer og parti-
sankrig i avsidesliggende fjelltrakter. Den linjen som Norge har fulgt,
har ogsaa militært vært den mest fordelaktige.
I virkeligheten er det heller ingen skarp motsetning mellom den civile mot-
standsform og den militære kampform. Krigen er blitt total. Dermed kommer
alle kampmidler i bruk og dette er bare et taktisk spørsmål hvilke som skal
brukes samtidig. I vår kamp det sistå aaret har en planmessig nyttet flei
kampmetoder. Mens store folkegrupper har gjennemført sabotasje av arbeids
innsatsen, har speciale avdelinger rettet kreftige slag mot makthavernes
tekniske apparat. Atter andre har med hell angrepet krigsviktige mål. Det
som er skjedd, er ikke blitt ledsgjet av noen ha-stemt reklame, men er i
mindre viktig av den grunn. Det er heller ikke noen kampform annen kamp-
form enn den valgte som i så stort mohn har kunnet få støtte hos alle lag
i folket. Forsävidt er den ekte demokratisk fordi den lar alle etter evne
få del i landets skjebne, og deles gleden ved å befri. Til "aktiv" sabotas-
je kreves det bestemte egenskaper som ikke finnes hos så mange. Den ville
må mange tilskuere og aktører. Den samme linje som Hjemmefrontens ledelse
har fulgt i Norge, er blitt fulgt i Frankrike og vi ser idag hvilken be-
tydning det hadde at de franske innlandsstyrker ikke gikk til aksjon for-
tiglig.
Sluttkampen står nå for døren. Vi står foran den kanskje vanskeligste
periode under hele krigen. Den allierte overkommando avgjør naar vi skal
gå til aksjon. Vaar egen øverstkommanderende har sagt at inntil videre må
vi vente. Han stoler på at vi er klare naar han gir signalet. Det er ingen
tid å tape. Tenk over hva du kan gjøre paa din plass haar slaget skal sta
og hold deg i form.

Mandag døgn 11. sept. ble den store 8000 tonns flytedokken i Læksevåg ved
Bergen sprengt. Dokken gikk i to deler og sank. Den
ble fortiden brukt av tyskerne for overhaling av deres ubåter og hadde plass
for tre U-vaater på en gang. Dette vil bli et fukelig tap for tyskerne.
Bergen er etter tapet av de franske atlanterhavshavner tyskernes viktigste
ubaatbasis i vest. D/S Sten som laa i nærheten ble også skaget.
Natt til 13. sept ble et av Thamshavnsbanens lokomotiver sprengt i luften
paa Skabo Jernbanevognfabrikk paa Skøyen ved Oslo. Loko-
motivet som ble fullstendig ødelagt, var til rebrasjon ved vekkstedet etter
at det for ca et aar siden ble satt ut av drift av sabotører i Orkdal.
Dette lokomotivet var meget viktig for tyskerne idet maskinen nå skulde
settes inn i svovelkistransporten fra Løkken Verk til Thamshavn.

skal de gjøres. Forleden ble det gjennemført en meget elegant sabotasje mot Aluminiumsfabrikken i Holmestrand som naa er full drift for tyskerne og bl. annet produserer nok aluminiumsplatt til 50-60 jagerfly pr. maaned. Sabotørene som kom i lastebil, trengte inn paa fabrikkomraadet og før arbeiderne inn i et lagerhus et stykke borte hvor de blev forsynt med sigaretter og bla "anmodet" om aa holde seg i ro i noen tid. Spengladningene ble saa anbragt, og et par timers arbeid gjorde klart til sprengningen som ble hørt over hele Holmestrand. Intet av det verdifulle maskineri ble skadet, men transformatorene ble fullstendig smadret. Det vil ta fler maanedre før slike igjen kan bli installert og inntil da er krigen slutt. Osloavisene berømmer denne aksjonen som en av de mest virkningsfulle og teknisk best gjennemførte som har funnet sted her til lands. Patriotene kom seg velberget bort i lastebilen RETT FOR NESA PAA HIRDENS TRENINGSLER FOR BEDRIFTSVERN SOM BARE LAANEEN HUNDRE METER BORT! Ikke rart at vaar hjemlige utsending, Aune, som har ligget der i skarp trening en tid, henger med nebbet etter hjemkomsten. Han fikk vel endelig fart paa seg da smellet kom. --- Ingen av arbeiderne blev heller skadet.

FARLIGE FOLK. "VI BRINGER IDAG den første liste over gestapo-agenter i Møre og Romsdal, de fleste med hovedkvarter i Aalesund." Gunnar Hauge, 22 aar, adr. Parkgt. 16, Aalesund. Han er ca 172 høy, tykkfallen, mørkeblond, lav panne, blaa øyne, kjøttfull liten nese. Mannen er svært dum, og ser forresten slik ut ogsaa. Han har gjort gestapo mange tjenester. Har bl. annet vårt kastet inn i fengslet som provokatør. Opererer ogsaa i Kristiansund.

Lund, fornavn og nærmere adresse har vi ikke kunnet faa tak i. Han er ca. 22 aar, ca. 175, lyst tilbagestrøget haar, rett nese, ovalt ansikt, har vårt i "førergården" og er ivrig ns. Han har forsøkt aa komme prestene innpaa livet i Telemark. Her har han hatt andre oppdrag.

Fredrik Fredriksen, tidligere frontkjemper fra Drammen, ca. 25 aar, 176, spebygget, mørkt haar, daarlige tenner. Har vårt diacon paa tyak lasarett og har vårt sett i Aalesund i det siste.

Hattrem, fornavn og adresse ukjent, er ca. 20 aar, men virker noe eldre, ca. 178, mørkblondt haar, store grove øyne og kort nese, litt stor i kjeften bokstavelig og billedlig, synbare tenner, maanefjes. Han er fra Trondhjem og bodde en tid paa hotell Noreg i Aalesund. Kamouflerer seg med arbeide hos Org. Todt. Han bor vistnok nu hos en byens kjøpmann.

Bualestøse, fra Telemark, bor i Sykehustraktene, ca. 23 aar, ca 175, HAR KUNSTIG VENSTRE FOTBLAD, dette kan sees paa skoen og paa gangen, lyseblondt tilbagestrøget haar, høi panne, litt oppstopper, litt fyldige lepper, kraftig bygget. Har vårt kastet inn i Kreftsengselet i Aalesund som provokatør for gestapo.

Brusdal, Gerd, bor vistnok i Apotekergaten, ca. 17 aar, ca. 178, stor og svær, mørkeblond, smaa brune øyne, kort nese, stor munn, rundt fyldig ansikt. Betalt angiverske, gikk en tid sammen med tyskerne som ludder, men har sluttet med det for aa arbeide for gestapo.

Inga Lefall, søster av Rolf Dahl som blev ryddet i Oslo ca. 20 aar fra Figgja ved Steinkjær. Ca. 20 aar, ca. 1, 60, mørkeblond, regelmessige ansiktstrekk, snakker utpreget trønder og virker intelligent. Hun arbeider som kurer for angiverbanden og har ogsaa forsøkt seg som provokatør i Aalesund.

Kleve, Johanne, alder ukjent, ca. 30 aar, bopel Molde. Hun er søster av den farlige angiversken Solveig Kleve som er ansatt i Rinnan-Grande-bandene og benyttes av denne som "reisende". Johanne Kleve er noksaa lubben, lyseblond. Er passiv medlem av samme banden som systeren og er Grandes elskerinne.

Nilsen, Erling Nicolay, fra Bodø, 19 aar, ca. 178, lyseblondt haar, lav panne, kort, tykk nese, stor munn med store synbare tenner, rundt ansikt, ganske kraftig bygget, snakker nordlending. Nilsen har arbeidet i Aalesund som angiver, men det er mulig at han nu har reist til Bodø.

Politikonstabel Bryn, Aalesund, har gjentagne ganger hatt "privat kontakt med gestapo i Aalesund."

Mathiesen, Erling, Molde, kan tenkes aa operere i Aalesund. En meget farlig angiver, ca. 38 aar, noe fyldig. Vi skal bringe nærmere signalement senere. OG SKAL SENERE FORTSETTE MED ANDRE FARLIGE ANGIVERE.